

ПРО ДЕЯКІ НАСЛІДКИ ЗАСТОСУВАННЯ У ВИПРАВНИХ КОЛОНІЯХ УКРАЇНИ ПРИНЦИПУ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ТА ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

Конопельський В. Я.

Закріплюючи в ст. 5 Кримінально-виконавчого кодексу (далі - КВК) України принцип диференціації та індивідуалізації виконання покарань, законодавець мав на меті створити правові підстави для застосування карально-го впливу в тих чи інших обсягах до різних категорій засуджених, залежно від тяжкості вчинених злочинів, злочинної діяльності в минулому, форми вини, поведінки в процесі відбування покарання, як щодо більш-менш однорідних груп, так і індивідуально до окремо взятого засудженого з тим, щоб не допустити вчинення з їх боку нових злочинів [1, 41] і знизити рівень рецидивної злочинності загалом в Україні, який щорічно коливається в межах 24-26 % у загальній структурі вчинених злочинів [2, 29].

Такий висновок (зокрема, щодо змісту зазначеного принципу) витікає, якщо виходити з вимог ст. 1 КВК "Мета і завдання кримінально-виконавчого законодавства України", одним з яких є запобігання вчиненню нових злочинів як засудженими (так звана індивідуальна превенція (профілактика, попередження тощо) [3, 54-55], так і іншими особами (загальна профілактика) [4, 87-92], а також - з вимог ст. 104 КВК "Оперативно-розшукова діяльність в колоніях", пріоритетним завданням якої є забезпечення безпеки засуджених, персоналу колоній та інших осіб [5, 14].

Поряд з цим, як показує практика, сучасний стан правопорядку, а отже, реалізації принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань у виправних колоніях України, не повною мірою відповідає визначеним у законі керівним засадам і характеризується негативними явищами й тенденціями, що набули хронічних рис і виражень у різних формах антисупільної діяльності засуджених і персоналу.

Зміст цих проблем полягає в наступному.

1. Щорічно з боку засуджених до позбавлення волі в ході відбування зазначеного покарання вчиняється до 400 злочинів і більше [6, 174-182], однією з детермінант яких виступає неналежна ізоляція цих осіб у відповідних дільницях колоній [7, 6-10].

Як встановлено, загальні вимоги щодо обладнання установ виконання покарань (УВП), особливості обладнання певних видів колоній та їх дільниць визначені в розділі II Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань (ПВР УВП) [8, 2-9]. Разом з тим, ні зазначені Правила, ні норми КВК (ст.ст. 94-99) не передбачають обов'язкового обладнання в дільницях колоній камер відео спостереження, що підвищило б не тільки ефективність реалізації на практиці принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань, а й результативність застосування такого основного засобу виправлення та ресоціалізації засуджених, як режим (ст.ст. 6, 102 КВК). Право на використання зазначених засобів та інших технічних засобів адміністрація колонії має відповідно до вимог ст. 103 КВК України, проте й ця норма права не зобов'язує встановлювати їх у відповідних (чи всіх разом) дільницях колоній.

Загальновідомо, що право й обов'язок хоча і є

парними правовими категоріями (взаємозв'язаними та взаємодіючими), проте відображають суть інших явищ, а саме: право визначає межі дозвільної (добровільної) поведінки особи [9, 648-650], а обов'язок - зобов'язальної (обов'язкової) [10, 601], що й зумовлює певною мірою сучасний стан речей у виправних колоніях України в частині обладнання їх аудіовізуальними, електронними та технічними засобами. Як результат, згідно з даними Державної пенітенціарної служби (ДПТС) України, станом на 1 травня 2012 року в УВП і слідчих ізоляторах (СІЗО) експлуатувалось лише 2220 одиниць або 50,4 % сучасних технічних засобів охорони, з яких потребували модернізації та переоснащення 2190 одиниць або 49,6 % застарілих технічних засобів [11, 18].

Суттєво не змінилась зазначена ситуація й у 2013 р., навіть не зважаючи на прийняття Кабінетом Міністрів України спеціальної постанови "Про затвердження Програми технічного розвитку Державної пенітенціарної служби України на 2011-2016 роки" [12].

Виходячи з цього та з метою підвищення ефективності застосування у виправних колоніях принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань, варто ст. 94 КВК "Структурні дільниці виправних і виховних колоній" доповнити частиною восьмою наступного змісту: "Для досягнення мети і завдань кримінально-виконавчого законодавства України, запобігання порушень встановленого порядку відбування покарання та отримання інформації про поведінку засуджених, кожна дільниця колоній в обов'язковому порядку обладнується аудіовізуальними, електронними та іншими технічними засобами нагляду і контролю".

Така практика досить поширена за кордоном [13, 83] і є надзвичайно ефективною при розслідуванні злочинів, вчинених у колоніях [14, 67-82].

2. Враховуючи, що принцип диференціації та індивідуалізації, якщо виходити з буквального його змісту, який знайшов своє відображення в ст. 5 КВК, є основною засадою тільки тієї діяльності, що пов'язана з виконанням покарань (полягає в застосуванні адміністрацією органів і установ виконання покарань до засуджених державного примусу) [15, 7], важливе місце в її реалізації належить персоналу Державної кримінально-виконавчої служби (ДКВС) України. Водночас проблем з цими суб'єктами кримінально-виконавчих правовідносин є чимало. Зокрема, щорічно персонал ДКВС вчиняє злочини та інші правопорушення, які пов'язані з їх безпосередньою діяльністю по забезпеченню нагляду й контролю за поведінкою засуджених (зловживання службовим становищем; перевищення службових повноважень; службова недбалість; т. ін.) [16, 50-60], що, без сумніву, нівелює певною мірою змістовне призначення цього принципу й приводить до порушення загальновизнаного в міжнародному праві принципу справедливості [17, 16], а також до негативної оцінки зазначеної протиправної поведінки в Європейському суді з прав людини [18].

З іншого боку, у результаті високого рівня віктимності (можливість і "здатність" особи стати жертвою злочину)

у виправних колоніях [19, 240] та існуючих у них процесів віктимізації (процес і результат перетворення особи на жертву злочину) [20, 70-81], щорічно жертвами злочинних посягань стають особи з числа персоналу ДКВС та інші особи, які відвідують зазначені УВП [21, 261-268], що теж свідчить про низьку ефективність реалізації на практиці принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань.

Виходячи з цього, слід було б визначений у ст. 5 КВК принцип видозмінити й назвати по-новому - принцип диференціації та індивідуалізації виконання та відбування покарань.

Такий підхід ґрунтується, по-перше, на тому, що виконання-відбування покарання - це двоєдиний процес кримінально-виконавчої діяльності, який до того ж складає зміст її об'єкта [22, 6], тобто поділ цього процесу на підвиди (виконання, відбування) є умовним, враховуючи, що вони один без одного існують на практиці не можуть. По-друге, зміст іншого, визначеного в ст. 5 КВК, принципу взаємної відповідальності держави та засудженого передбачає, що особа, яка притягнута до кримінальної відповідальності, зобов'язана виконувати вимоги й дотримуватись правообмежень, які відображають зміст покарання та визначені рішенням суду, а адміністрація органів і установ виконання покарань, в особі держави, зобов'язана організувати свою діяльність з метою дотримання прав та інтересів засудженого - це, власне, і складає зміст кримінально-виконавчих правовідносин і мети покарання як особливої форми державного припису [23, 154-155].

Зважаючи на це, мову при формулюванні на законодавчому рівні змісту принципу диференціації та індивідуалізації варто вести не лише як про принцип виконання, але й відбування покарання.

3. Через неефективне використання адміністрацією виправних колоній можливостей технічних засобів і контролю (ст. 103 КВК) і неналежне виконання персоналом ДКВС своїх функціональних обов'язків, до засуджених постійно поступають заборонені для користування в ході відбування покарання у виді позбавлення волі предмети й засоби. При цьому це явище є характерним для зазначених місць позбавлення волі з часів створення Державного департаменту України з питань виконання покарань ДДУПВП (22 квітня 1998 р.) [24], зміни назви цього органу центральної виконавчої влади (з ДДУПВП - на Державну пенітенціарну службу (ДПТС) України) [25] і до сьогодні. Так, якщо в 1999 році в охороняємих зонах колоній було вилучено 60 тис. грн., 9 тис. 235 доларів США, 738,4 літри спиртних напоїв, 8244 грама наркотичних речовин, т. ін. [26, 19], то у 2012 р. на цих об'єктах суттєво ситуація не змінилась, а саме: було вилучено більше 37 тис. грн., 34 літри спиртних напоїв, 934 грама наркотичних речовин, т. ін. [27, 9].

Все це виступає додатковим оціночним аргументом, який засвідчує низький рівень і малу ефективність застосування на практиці принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань.

Вихід з такого положення бачиться в тому, щоб певним чином змінити деякі режимні вимоги у виправних колоніях. Зокрема, тривалий час у виховних колоніях України заведена практика, коли засуджені перевдягаються в інший одяг при виводі їх у робочу зону й напакі, у результаті чого кількість заборонених предметів і засобів, що проникають на охороняемі об'єкти цих УВП, зведена до мінімуму [11, 50-52].

Враховуючи зазначене, логічно було б перше речення ч. 5 ст. 102 КВК "Режим у колоніях та його основні вимоги" доповнити словом "постійно" та викласти її в наступній редакції: "Засуджені, їхні речі та одяг, а також приміщення та територія колоній підлягають постійному обшуку й огляду".

При такому підході, по-перше, будуть гармонізовані норми КВК і підзаконних правових актів з питань проведення обшуків і оглядів у виправних колоніях та закріплена на правовому рівні існуюча практика проведення зазначених заходів [28, 60-72]; а по-друге, буде створений один з ефективних механізмів реалізації не тільки принципу диференціації та індивідуалізації покарань, а й принципу законності, який передбачає підпорядкування закону змісту підзаконних (відомчих) нормативно-правових актів [29, 18-19].

У цьому ж контексті варто було б по-іншому викласти й ч. 6 ст. 102 КВК, доповнивши її словосполученням "включаючи персонал Державної кримінально-виконавчої служби" та викласти її в такій редакції: "Адміністрація колонії має право, за наявності підстав, проводити огляд громадян, включаючи персонал Державної кримінально-виконавчої служби України, їх речей, транспортних засобів, які знаходяться на території колонії, а також вилучати заборонені речі й предмети".

Зазначена видозміна цієї правової норми не тільки підвищить рівень ефективності застосування на практиці принципа виконання покарань, а й дозволить ліквідувати цю правову прогалину, яку в кримінально-виконавчій діяльності адміністрація виправних колоній реалізує на практичному рівні на власний розсуд [28, 60-82].

З іншого боку, такий підхід дозволить певною мірою зменшити кількість правопорушень і злочинів, що вчиняються персоналом ДКВС України, включаючи й ті, які пов'язані з незаконною доставкою на охороняемі об'єкти заборонених предметів і засобів [16, 217-345].

І, нарешті, нині існуюча редакція ч. 6 ст. 102 КВК прямо не передбачає право адміністрації колонії проводити обшук персоналу ДКВС, хоча така практика є й заперечень не викликає як з боку останніх, так і прокуратури [30, 7-12]. Водночас вживання в цій нормі слова "громадян" у буквальному сенсі таке право для адміністрації колонії не передбачає, враховуючи, що персонал ДКВС відноситься до спеціальних суб'єктів кримінально-виконавчих правовідносин [15, 7-8], а отже, це питання потребує відповідного правового регулювання.

Отже, проведений аналіз практики й змісту доктринальних джерел дозволяє стверджувати, що, не зважаючи на ряд внесених останнім часом змін у чинний КВК України, прийняття Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України [31] та інші цивілізовано-гуманістичні зусилля, що спрямовані на приведення умов тримання засуджених до позбавлення волі до кращих міжнародних зразків [32, 57-147], ефективність кримінально-виконавчої діяльності, включаючи й реалізацію на практиці визначених у законі принципів, є низькою.

Як з цього приводу дотепно зауважив С.Ю. Бараш, не визначивши проблему - неможливо побудувати шляхи її вирішення. Поряд з цим, щоб намічені шляхи її подолання не залишилися декларацією про наміри, необхідно сконсолідувати та скоординувати зусилля на системне вирішення конкретних проблем, які характерні для переважної більшості УВП [33, 23-26].

Не менш важливим є й інший висновок, до якого

прийшов І.М. Копотун: “Комплекс заходів необхідно вдосконалювати, запроваджувати здобутки передового, як вітчизняного, так і зарубіжного, пенітенціарного досвіду в практичну діяльність органів і установ виконання покарань, збагачувати результатами сучасних наукових досліджень у цій сфері, а також більш активно спрямовувати роботу на модернізацію обладнання УВП” [34, 63], що певною мірою й було реалізовано у виді науково обґрунтованих пропозицій у цій науковій статті.

Література

1. Гель А.П. Кримінально-виконавче право України: Навч. посібник / А.П. Гель, Г.С. Семаков, І.С. Яковець; За заг. ред. А.Х. Степанюка. - К.: Юрінком Інтер, 2008. - 624 с.

2. Аналіз стану здійснення судочинства судами загальної юрисдикції у 2012 р. (за даними судової статистики) // Вісник Верховного Суду України. - 2013. - № 6 (54). - С. 20-41.

3. Кримінологія: навчальний посібник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, О.Ф. Гіда та ін.; за заг. ред. докт. юрид. наук., проф. О.М. Джужи. - К.: Атіка, 2009. - 312 с.

4. Профілактика злочинів: Підручник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, О.Ф. Гіда та ін.; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О.М. Джужи. - К.: Атіка, 2011. - 720 с.

5. Богатирьов І.Г. Оперативно-розшукова діяльність в установах виконання покарань: Монографія / І.Г. Богатирьов, О.М. Джужа, М.П. Ільтяй. - Д.: Дніпропетровськ. ун-т внут. справ, 2009. - 188 с.

6. Запобігання правопорушенням у місцях позбавлення волі: навчальний посібник. - 2-ге вид., доповн. і випр. / [В.Л. Ортинський, О.Г. Колб, В.П. Захаров та ін.]; за заг. ред. В.Л. Ортинського та О.Г. Колба. - Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2010. - 244 с.

7. Про діяльність підрозділів охорони, нагляду і безпеки кримінально-виконавчих установ у 2011 році: Інформаційний бюлетень. - К.: Державна пенітенціарна служба України, 2011. - 87 с.

8. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань: Затв. наказом ДДУПВП № 275 від 25 грудня 2003 року // Офіційний вісник України. - 2003. - № 52. - Ст. 2898.

9. Олійник А. Право (поняття та ознаки) // Міжнародна поліцейська енциклопедія: У 10 т. / Відп. редактори: Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв, В.Я. Тацій, Ю.С. Шемшученко. - К.: Концерн “Видавничий Дім “Ін Юре”, 2003. - Т. 1. Теоретико-методологічні та концептуальні засади поліцейського права та поліцейської деонтології. - 1231 с.

10. Бобровник С. Обов'язок юридичний // Відп. редактори: Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв, В.Я. Тацій, Ю.С. Шемшученко. - К.: Концерн “Видавничий Дім “Ін Юре”, 2003. - Т. 2. Права людини у контексті поліцейської діяльності. - 1224 с.

11. Загальна характеристика Державної кримінально-виконавчої служби України (станом на 1 травня 2012 року). - К.: ДПТС України, 2012. - 105 с.

12. Програма технічного розвитку ДПТС України на 2011-2016 роки: // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/495-2011-%D0%BF>.

13. Пономарьов В.В. Впровадження сучасних технологій у діяльність Державної пенітенціарної служби України в рамках реалізації Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби // Державна пенітенціарна служба України: історія сьогодення та перспективи розвитку у світлі

міжнародних пенітенціарних стандартів та Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України: матеріали між нар.наук.-практ. конф. (К. 28-29 берез. 2013 р.) - К.: ДПТС України: ВД “Дакор”, 2013. - С. 82-86.

14. Проведення оперативно-розшукових заходів і слідчих дій у місцях позбавлення волі: Монографія / [В.Л. Ортинський, О.Г. Колб, В.П. Козак та ін.]; За заг. ред. В.Л. Ортинського, О.Г. Колба - Хмельницький : ХмЦНТЕІ, 2010. - 217 с.

15. Степанюк А.Х. Діяльність органів та установ виконання покарань як предмет регулювання кримінально-виконавчого права / [В.В. Голіна, А.Х. Степанюк, О.В. Лисодід та ін.]; за ред. В.В. Голіни і А.Х. Степанюка // Кримінально-виконавче право: підручник. - Х.: Право, 2011. - 328 с.

16. Кримінологічні та оперативно-розшукові засади запобігання злочинам і правопорушенням, що вчиняються персоналом виправних колоній / [Текст]: монографія / [В.В. Коваленко, О.М. Джужа, О.Г. Колб та ін.]; за заг. ред. докт. юрид. наук. проф. В.В. Коваленка. - К.: Атіка-Н, 2011. - 368 с.

17. Житний О.О. Кримінальне право України в міжнародно-правовому вимірі: порівняльний аналіз: автотреф... дис. докт. юрид. наук / 12.00.08 - Х.: ХНУВС, 2013. - 36 с.

18. Огляд рішень Європейського суду з прав людини. - Донецьк: Донецький Меморіал, 2011. - 55 с.

19. Потерпілий від злочину: міждисциплінарне правове дослідження / За заг. ред. Ю.В. Бауліна, В.І. Борисова. - Х.: Вид-во Кроссруд, 2008. - 364 с.

20. Віктимологічні засади боротьби зі злочинністю в місцях позбавлення волі: Монографія / З.В. Журавська. - Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2012. - 168 с.

21. Колб О.Г. Установа виконання покарань як суб'єкт запобігання злочинам: дис... докт. юрид. наук: 12.00.08 / Колб Олександр Григорович. - К.: [б.в.] 2007. - 513 с.

22. Кримінально-виконавче право: Підручник для студентів юридичних спеціальних вищих навчальних закладів / За ред. проф. А.Х. Степанюка. - Х.: Право, 2006. - 256 с.

23. Богатирьов І.Г. Класифікація принципів кримінально-виконавчого права // Кримінально-виконавче право України: Підручник / О.М. Джужа, І.Г. Богатирьов, О.Г. Колб, В.В. Василевич та ін; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О.М. Джужи. - К.: Атіка, 2010 - 752 с.

24. Про утворення Державного департаменту України з питань виконання покарань: Указ Президента України № 344/98 від 22 квітня 1998 р. // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/98>.

25. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України № 1085/2010 від 9 грудня 2010 р. // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010>.

26. Оперативно-службова і виробничо-господарська діяльність установ кримінально-виконавчої системи в 1999 році: Інформаційний бюлетень. - К.: ДДУПВП, 2000. - № 4. - 84 с.

27. Про діяльність підрозділів охорони, нагляду і безпеки кримінально-виконавчих установ у 2012 році: Інформаційний бюлетень. - К.: ДПТС України, 2012 - Кн. 1. - 72 с.

28. Дука О.А., Копотун І.П. Організація нагляду за засудженими в кримінально-виконавчих установах: посібник / За заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О.М. Джужа

жи. - К.: Державна пенітенціарна служба України, 2012. - 222 с.

29. Петришин О.В. Верховенство права в системі дії права // Проблеми законності: Респ. міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В.Я. Тацій. - Х.: Нац. юрид. акад. України, 2009. - Вип. 100. - С. 18-30.

30. Горан В.А. Вітальне слово // Проблемні питання прокурорського нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян: матеріали науково-практичного семінару (К. 13-15 червня 2012 р.). - К.: Генеральна прокуратура України, Національна академія прокуратури України, 2012. - С. 7-12.

31. Концепція державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України: Схвалена Указом Президента України № 631/2012 від 8 листопада 2012 р. // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/631/2012>.

32. Степанюк А.Х., Яковець І.С. Втілення міжнародних стандартів у практику діяльності кримінально-виконавчої системи України: Монографія. - Х.: Вид-во "Кроссрод", 2007. - 184 с.

33. Бараш С.Ю. Визначення проблем та шляхів їх вирішення у кримінально-виконавчій політиці України

// Державна пенітенціарна служба України: історія сьогодення та перспективи розвитку у світлі міжнародних пенітенціарних стандартів та Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України: матеріали між нар.наук.-практ. конф. (Київ, 28-29 берез. 2013 р.) - К.: ДПТС України: ВД "Дакор", 2013. - С. 22-26.

34. Копотун І.М. Кримінологічні заходи запобігання правопорушенням, пов'язаним із проникненням заборонених предметів до установ виконання покарань, та недозволимим неслужбовим зв'язкам персоналу із засудженими // Державна пенітенціарна служба України: історія сьогодення та перспективи розвитку у світлі міжнародних пенітенціарних стандартів та Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України: матеріали між нар.наук.-практ. конф. (К. 28-29 берез. 2013 р.) - К.: ДПТС України: ВД "Дакор", 2013. - С. 61-63.

*Конопельський В.Я.
кандидат політичних наук, доцент,
начальник кафедри кримінального
права та кримінології ОДУВС
Надійшла до редакції: 19.04.2013*

УДК 343.85:351.74

ПЕРСПЕКТИВИ ПРОТИДІЇ ЗАГАЛЬНОКРИМІНАЛЬНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ ОРГАНАМИ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Любчик В. Б.

В умовах реформування судово-правоохоронної системи особливо гостро постають питання протидії загальнокримінальним злочинам. Зайве казати, що дуже важливе значення для суспільства загалом та окремо взятої людини має вчасне й ефективне попередження, викриття та розслідування злочинів загальнокримінальної спрямованості. Крадіжки, пограбування, розбої, вбивства, шахрайства, вимагання й інші кримінально карані дії завжди бентежили спокій законослухняних громадян, за окремими даними саме ці загальнокримінальні корисливі злочини становлять майже 90 % від усієї зареєстрованої злочинності проти власності й більше 50 % від усієї злочинності загалом. Серед насильницьких злочинів дуже велика частка рецидивістів, які скоюють протиправні дії, відкрито протиставляючи свою поведінку суспільному порядку, демонструючи грубу силу, нехтуючи вимогами закону та суспільної моралі.

Аналіз структурних змін загальнокримінальної злочинності свідчить про підвищення ступеня суспільної небезпечності деяких категорій злочинів. Сьогодні серед ознак учинення загальнокримінальних злочинів можна назвати те, що їх вчинення характерно для професійних злочинців, що значна їх частка вчиняється представниками організованих злочинних угруповань. Але це не означає, що загальнокримінальні злочини вчиняють лише представники кримінального середовища. Як зазначають в останніх дослідженнях, у зв'язку з важким матеріальним становищем значної частини населення України у вчинення загальнокримінальних корисливих злочинів втягуються все більш широкі верстви громадян, які намагаються таким чином вижити за рахунок інших. Повідомлення засобів масової інформації та офіційна статистика свідчить, що причетним до протиправної діяльно-

сті особам нерідко вдається уникнути відповідальності. Безкарність злочинців створює не тільки загрозу життю, здоров'ю та майну громадян, а й провокує утворення більшої кількості організованих злочинних угруповань, набуття ними професійної кримінальної спеціалізації.

Здійснювати протидію загальнокримінальній злочинності загалом, вести оперативну розробку сформованих злочинних угруповань загальнокримінальної спрямованості, проводити розслідування за фактами вчинення злочинів зазначеної спрямованості покликані органи внутрішніх справ України, захищаючи при цьому права й інтереси кожного громадянина. Питаннями протидії загальнокримінальній злочинності органами внутрішніх справ займалися такі відомі дослідники, як К.В. Антонов, О.М. Бандурка, Е.О. Дідоренко, О.Ф. Долженков, В.П. Захаров, А.В. Іщенко, І.П. Козаченко, Я.Ю. Кондратьєв, Д.Й. Никифорчук, В.Л. Ортинський, О.П. Снігерьев, В.Є. Тарасенко та інші. Це свідчить про достатньо високий рівень актуальності зазначених питань, які в умовах сьогодення постають ще більш гостро.

Цього року станом на 1 вересня в провадженні слідчих ОВС знаходилося 1263732 кримінальних правопорушення, з них 112730 особливо тяжких, 186604 - тяжких, 1334 учинено з використанням вогнепальної зброї. 99979 кримінальних проваджень пов'язані зі вбивством чи замахом на вбивство (43 - на замовлення, 555 - з використанням вогнепальної зброї, 19 - з використанням вибухівки), 28 кримінальних проваджень пов'язано з бандитизмом, 4732 - з розбоями, 26618 - грабежами, 383164 - крадіжками, 2764 - вимаганнями, 9619 - незаконним поведінням зі зброєю, бойовими припасами чи вибуховими речовинами. З урахуванням латентності вчинення загальнокримінальних злочинів їх фактичний рівень набагато вищий.

© В.Б. Любчик, 2013